

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA INTEGRALASHTIRILGAN MASHG'ULOTLARNI TASHKIL ETISH

*Boymurodova Nilufar Mamadiyurovna -direktor
Jizzax shaxar maktabgacha ta'lim bo'limiga qarashli 10-son DMTT*

Annotatsiya. Maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida integrallashtirilgan mashg'ulotlarni tashkil etish usullari ko'rsatib o'tilgan.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, integrallashtirilgan mashg'ulot, ertak ijodkorlik, ko'nikma.

Аннотация. В статье показаны методы организациии комплексных занятий в дошкольном образовании.

Ключевые слова: дошкольное образование, комплексное обучение, сказочное творчество, умение.

Annotation. The article shows the methods of organizing integrated lessons in preschool education.

Keywords: preschool education, integrated learning, fairy tale creativity, skill.

Bugungi kunda yurtimizda maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Jumladan, Prezidentimiz Sh.Mirziyoyev tomonidan mazkur sohadagi islohotlar izchil davom ettirilib, maktabgacha ta'lim muassasalari tarmog'ini hozirgi zamon talablari va standartlari asosida rivojlantirish, ularni rekonstruktsiya va modernizatsiya qilishga qaratilayotgan e'tibor zamirida ham kelajagimiz egalari- ning hech kimdan kam bo'lmay ulg'ayishlari hamda buyuk ajdodlarga munosib voris bo'lib voyaga etishlarini ta'minlashdek, ezgu maqsad mujassamligi, davlatimiz rahbarining qarori bilan tasdiqlangan "Maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish bo'yicha 2017-2021-yillarga mo'ljallangan dastur"dakeng ko'lamli strategik maqsadlar, muhim vazifalar belgilangani bilan ahamiyatlidir.

Shuningdek, maktabgacha ta'lim-tizimida qayta ishlangan "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari"², "Ilk qadam" Davlat o'quv dasturining e'lon qilinishi, "Maktabgacha ta'lim va tarbiya" qonuni O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030-

yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi yangilanishi fikrimiz dalilidir.

Maktabgacha yoshdagi bolalarni har tomonlama rivojlangan, jismonan sogʻlom, aqlan etuk va maʼnaviy jihatdan shakllangan etib voyaga etkazish dolzarb vazifalardan biri boʻlib kelmoqda. Shu maqsadda, ertaklar orqali bolalar nutqini oʻstirish va ularning maʼnaviy kamolotini shakllantirish uchun MTT tarbiyachilari quyidagi kabi integrallashtirilgan mashgʻulotlarni olib borishlari mumkin. Tayyorlov guruhida «Ertaklar yaxshilikka etaklar» mavzusida integrallashtirilgan mashgʻulot Maqsad: ertak mazmuni asosida bolalarda ezgu hislatlarni tarbiyalash hamda insoniy fazilatlarini targʻib etish bilan ularning axloqiy sifatlariga ijobiy taʼsir etish, bolalar oʻrtasida oʻzaro doʻstona munosabatni shakllantirish va mustaqil ijodiy fikrlashga oʻrgatish.

Bolalar bilimlarini kengaytirishga yoʻnaltirilgan interfaol usullar: - muammoli vaziyat, tushuntirish, aqliy hujum metodi, enerjayer, «Bogʻdagi gullar» amaliy ish, soʻz oʻyini, M. Montessori metodi.

Jihozlar: ertak qahramonlarining portreti, bogʻdagi gullar surati, ayiqcha, sanoq choʻplar, sandiqcha, disk, plastilin, rangli iplar.

Mashgʻulotning borishi:

Tarbiyachi: Bolajonlar! Men bugun sizga juda qiziqarli ertak aytib bermoqchiman. Ertak «Yulduz bola» deb nomlanadi. Eshitishni xohlaysizmi?

Bolalarning javobi:

Tarbiyachi: Bir kuni qish sovuqʻida ikki nafar daraxt kesuvchi osmondan erga yorqin yulduz qulab tushganini koʻrib qoldilar. Chakmon qatida ular yulduzni emas, kichkina goʻdakni koʻrdilar. Daraxt kesuvchilardan biri kambagʻalligi va ochligiga qaramay bolani oldi va uyiga olib ketdi. Bola chiroyli, ammo zolim va beshafqat boʻlib oʻsdi. Bir kuni ularning qishlogʻiga bir ayol keldi, bola unga tosh ota boshladi va shu bechora ayol oʻzining onasi ekanligiga ishongisi kelmadi.

Tarbiyachi shu joyda ertakni toʻxtatib bolalarga «Zolim bola», «Bechora ayol» portretini koʻrsatadi va bolalarga oʻz stollaridagi konvert ichidagi qulupnaychalarni olib, shu ertak qahramonlariga sovgʻa qilishni soʻraydi.

Tarbiyachi: Bolalar! Siz o‘z qulupnaylaringizni bechora ayolga yoki zolim bolaga sovg‘a qilishingiz kerak. Har biringiz qaysi qahramonga sovg‘a qilishni xohlasangiz, marhamat, ularni portretidagi maxsus cho‘ntakchalarga solishingiz mumkin (shunda barcha bolalar o‘z sovg‘alarini bechora ayolga berishadi).

Tarbiyachi: Bolalar! Qarang portretlar tagida likopchalarda ertak qahramonlarining sizlarga atalgan sovg‘alari bor. Bechora ayolning likopchasida geometrik shakllar, zolim bolaning likopchasida esa konfetlar bor. Qani, kim? zolim boladan yoki bechora ayoldan sovg‘a olishni xohlaydi. Bolalar asosan bechora ayolning sovg‘asini qabul qiladilar. Shunda tarbiyachi kim kimdan sovg‘a olganligi va nima uchun olganligi haqida bolalarning munosabatlarini aniqlaydi.

Tarbiyachi: bolalar ertakning davomini eshiting. Birdan bechora ayol qishloqdan ketishi bilan Yulduz bola maxluqqa aylanib qoldi. Shunda u noto‘g‘ri ish qilganligini tushundi va uch yil mobaynida o‘z onasini qidirdi. U ayolni uchratdi va kechirim so‘radi. Shunda bechora ayol qirolichaga aylandi. Yulduz bola esa tezda shahar xukmdori bo‘ldi. Shunda u adolat bilan ish yuritdi. Yetimlarga, kambag‘allarga, kasallarga mehribonlik ko‘rsatdi. Mana bolajonlar, ertak sizlarga yoqdimi?

- a. Yulduz bola nima uchun maxluqqa aylanib qoldi?
- b. Bechora ayol nima uchun qirolichaga aylandi?

Savollari asosida aqliy hujum o‘tkaziladi.

So‘ngra eshik taqqillab, xonaga «Zumrad va Qimmat» ertagidagi Zumradoy kirib keladi va bolalar bilan salomlashadi.

Tarbiyachi: Xush kelibsan! Zumradoy.

Zumrad: Aziz bolajonlar! Men sizlar bilan uchrashish uchun bog‘lardan, tog‘lardan, cho‘llardan o‘tib kelayapman va sovg‘alar olib kelayapman.

Mana bu gullar lola, boychechak, chinnigul, chuchmoma sizlarga!

Tarbiyachi: Zumradoy, bo‘lmasa sen ham bizning yonimizga kelib qo‘shil, hozir qiziqarli o‘yin o‘ynaymiz.

Enerjayer «Bog‘dagi gullar» o‘yini o‘ynaladi.

Zumrad: Menga o‘yinlaringiz juda yoqdi. Rahmat sizlarga. Bilasizmi? Mening sizlargayana bir ajoyib sovg‘am bor. Bu o‘rmondagi sehrli kampir bergan sehrli sandiqcha. Mana sandiq lekin, sandiqni ocholmayapman.

Tarbiyachi: Qani men bir ko‘raychi? Zumradoy sandiqchani tirqishida bir narsa bor. Qani ko‘raylikchi nima ekan, ha xat bor ekan. Xatda shartlar bo‘lib, shu shartlar bajarilgandan so‘ng, sandiqcha o‘z-o‘zidan ochilib ketar ekan. Shartlarni bajaramiz-mi bolalar.

Bolalarning javobi: bolalar keling sanama aytish orqali 2 guruhga bo‘linamiz.

Amaliy topshiriqlar faollik markazlarda

1 – shart 5 ta sanoq cho‘pdan 2 ta teng uchburchak yasang va unga ikkita quyunchani joylashtiring. Ikkala guruh a‘zolari ham topshiriqni to‘g‘ri va aniq bajardilar barakalla.

2 – shart 1 – guruh a‘zolariga: «Avval nima bo‘lgan edi». So‘z o‘yini. Tarbiyachi: Ot deganda bolalar toychoq deyishlari kerak.

Sigir (buzoq), Non (un), Velosiped (temir), ko‘ylak (mato), uy (g‘isht) va hakoza. **2- guruh a‘zolariga:** «Bo‘lishi mumkin va mumkin emas». So‘z o‘yini. Bo‘ri daraxtda o‘tiribdi (Mumkin emas). Idishda piyola pishayapti (Mumkin emas). Mushuk tomdayuribdi (Mumkin). Baliq osmonda uchib yuribdi (Mumkin emas). Qizcha rasm chizayapti (Mumkin).

Ikkinchi shartda ikkala guruh ham faol qatnashdilar.

3 – shart 1 – guruh lola tasvirini, **2 – guruh** boychechak tasvirini ipda tasvirlaydi.

Tarbiyachi: Barakalla bolalar! Ikkala guruh ham plastilin yopishtirilgan disklarga ip bilan lola va boychechak tasvirini mahorat bilan tasvirladilar.

Zumradoy: Bolalar qaranglar sandiqcha sehrdan xolos bo‘lib ochildi. Mana bu sovg‘alar sizlarga deb sandiq ichidagi yaltiroq yulduzchalarni bolalarga sovg‘a qiladi va ular bilan hayrlashadi.

Tarbiyachi: Bolalar bugungi mashg‘ulotimizni yakunlaymiz sizlarni sayrga

taklif etaman.

Xulosa, bugungi kunda maktabgacha yoshdagi bolalarni har tomonlama rivojlangan, jismonan sogʻlom, aqlan, etuk va maʼnaviy jihatdan shakllangan qilib voyaga etkazish dolzarb vazifalardan biri boʻlib kelmoqda.

Muxtasar aytganda, maktabgacha taʼlim uzluksiz taʼlimning boshlangʻich qismi hisoblanadi. U bolaning sogʻlom va rivojlangan shaxs boʻlib shakllanishini taʼminlab, oʻqishga boʻlgan ishtiyoqini uygʻotadi, tizimli oʻqitishga tayyorlab boradi. Shunday ekan, bu tizim faoliyatini yanada kuchaytirish, maktabgacha taʼlim muassasalarida har tomonlama qulay shart-sharoitlar yaratish, ularga maktabgacha yoshdagi bolalarni keng jalb etish farzandlarimizning barkamol va etuk shaxs boʻlib shakllanishida muhim oʻrin tutadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1.2017-2021 yillarda Maktabgacha taʼlim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari toʻgʻrisidagi Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining 2016-yil 29-dekabr. PQ-2707-sonli Qarori.
- 2.“Oʻzbekiston Respublikasi Maktabgacha taʼlim vazirligi toʻgʻrisidagi nizomi hamda Maktabgacha taʼlim muassasalari rahbar va mutaxassislarini qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish instituti ustavini tasdiqlash haqida”gi qarori. 2017-yil 21-noyabr. 929-son qarori. Ilk qadam. – Toshkent, 2018.
- 3.“Maktabgacha taʼlim va tarbiya toʻgʻrisida”g iOʻzbekiston Respublikasi qonuni. 2019-yil. 16-dekabr. OʻRQ-595-son
- 4.Oʻzbekiston Respublikasi maktabgacha taʼlim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi.PQ- 4312.
– T., 2019, 8 may.